

Vabilo k naročbi.

Z mesecem marcijem potekla je naročnikom četrletnikom naročnina. Prosimo torej, naj se podvizajo, nadaljnjo naročnino doposlati, da se jim določiljanje lista ne pritrga ali ustavi. List stane do 1. julija 1 krono, do 1. oktobra 2 kroni in do konca leta 3 krono. — Naročnina pa, nova in zaostala, naj se nam pošlje po poštah nakaznicah.

Upravništvo.

Izstop slovenskih dež. poslancev.

Izstop naših slovenskih deželnih poslancev iz deželnega zbora je naredil velik utis doma in pri nasprotnikih. Slovenci, posebno štajarski Slovenci, so veseli, da njih voditelji niso prestopili več praga deželne hiše, kjer itak niso nič drugega slišali nego zasramovanja in žaljenja, ampak so ostali doma ter razvili zastavo, na koji je zapisano naše geslo: »Proč od Gradca!« Štajarski Slovenci posamezno in po društvih odobravajo in pozdravljajo izstop svojih poslancev. In te izjave bodo v prihodnjih dneh postale še številnejše, ko prečita slednja slovenska hiša oklic naših poslancev. Sploh pa menda ni tudi izven Štajarske Slovenca, ki bi ne soglašal z naj-novejšim korakom naših poslancev. Vsaj izvenštajarski Slovenci nimajo grajalnega glasu, ampak nasprotno. Celo pošteni nemški listi, in to je za nas štajarske Slovence in naše slovenske poslance izvenredno pomirljivo in pomenljivo, brezpogojno odobravajo sklep naših poslancev, ki nočejo v graško deželno zbornico. Evo v naslednjem glasove o izstopu naših poslancev iz slov. Štajarja in drugih slovenskih dežel ter iz nemških krajev!

Jareninsko politično društvo je imelo zadno nedeljo odborovo sejo, pri kateri je predsednik poročal o političnem položaju ter prečital oklic naših deželnih poslancev na svoje volilce, ki je naredil velik utisek na vse odbornike. Nato je bila soglasno vsprejeta sledeča izjava: »Odbor jareninskega političnega društva navdušeno pozdravlja izstop slov. deželnih poslancev iz deželnega zbora štajarskega. Zajedno prosi in opozarja naše poslance in politična društva, naj začnejo po vseh krajih Južnega Štajarja prirejati politične shode, da izve in se prepriča sleherna slovenska vas, kolike krivice se godijo slovenskemu ljudstvu na Štajarskem, ljudstvu, katero zvesteje kot kateri drugi narod služi svojemu cesarju in točno plačuje svoje davke

v krvi in denarju, pa je kljub vsem jasnim državnim zakonom brez pravic. Vse naše slovenske občine in naša politična društva pa naj v najkrajšem času s posebnim sklepom ali izjavo pritrdijo edino pravilnemu in mogočemu postopanju naših deželnih poslancev.»

Slovenska Bistrica, 30. marca. Rodoljubi slovenjebistriškega okraja popolnoma odobrujejo izstop slovenskih poslancev iz štajarskega deželnega zbora ter pričakujejo, da jim gospodje poslanci poročajo o svojem delovanju in o političnem položaju.

Kozje. Z veseljem pozdravljamo abstinenco deželnih poslancev. Voditelji, ostanite odločni in vztrajni! Proč od Gradca!

Glasilo katoliških Slovencev na Kranjskem »Slovenec« piše:

»Mi poznamo štajarske slovenske poslance. Trezni so v svojih nazorih, miroljubni, skromni v svojih zahtevah. Ako pa se vkljub temu ti poslanci odločijo ne vstopiti v dež. zbor, ta sklep kaže v značilni skrajno usodni luči nezdrave razmere na Štajarskem. Tretjina prebivalcev dežele je brezpravna, izročena nemški prenapetosti na milost in nemilost.

Od Gradca štajarski Slovenci ne pričakujejo ničesar razven udarcev, zato treba, da tudi v štajarske neznosne razmere poseže višja moč, da se tudi tukaj prično spravna pogajanja, po katerih bi se vsaj nekoliko omogočilo dihanje Slovincem na Štajarskem. Na to delovati je sedaj dolžnost štajarskih slovenskih rodoljubov, vzlasti poslancev. Ako bi se pri teh obravnavah pokazalo, da ni mogoče skupnega delovanja, tedaj naj se loči Štajarska v nemško in slovensko samostojno skupino. Tako bo najbolje za Avstrijo, Slovence in Nemce!»

Glasilo tržaskih Slovencev »Edinost« piše:

»Slovenski štajarski poslanci so sklenili, da se ne bodo udeleževali zasedanja deželnega zbora. Dobro!... Ali če so že poslanci sklenili, da bodo izvrševali politiko »proč od Gradca«, tedaj pa pričakujemo, da bodo tem vstrajnejše delovali doma po shodih, katere naj prirejajo nedeljo za nedeljo, da ljudstvo poučijo, kako more poslance podpirati! Naj si vzamejo za vzgled nemške radikalce! Ljudstvo potrebuje pouka. Če je ljudstvo nevedno, se seveda da lahko tlačiti, a če se mu pove in razodene krivica, bo nastopalo z nepremagljivo silo. Nemci bodo morda seveda sedaj Slovincem očitali malomarnost, češ, v odseke smo jih volili, a nočejo priti. Zato treba povedati kmetu, da je to samo pesek v oči. Kajti ako je tudi kak Slovenec voljen v odseke, vendar Nemci

s Slovenci ravnaajo, kakor se jim poljubi. Štajarski Slovenci ne morejo delovati z dež. odborom poprej, dokler se za spodnji Štajar ne ustanovi posebni vladni oddelek kakor se je ustanovil za Italijane na Tirolskem. Torej na delo in med ljudstvo, da bo to samo tirjalo, cesar potrebuje za svoj obstanek, gospodarski in narodni!»

Dunajska »Information« piše: »Povsod med slovenskim ljudstvom se sliši glas: »Proč od Gradca!« Ta glas pomenja: upravo samostalnost Spodnjega Štajarja, kakor jo ima južno Tirolsko; razdelitev deželnega šolskega sveta, okrajna razdelitev in okrajni zbor, izločitev Spodnjega Štajarja izpod graškega nadsodišča in priklopljenje k ljubljanskemu nadsodišču, ki se naj ustanovi, razdelitev kmetijske družbe, narodne deželne odseke. Izstop slovenskih poslancev iz graškega dež. zbora pomeni proglašenje tega načrta.»

Graški »Grazer Volksblatt« piše: »Priznati moramo, da se izstopu slovenskih deželnih poslancev nikakor ne čudimo. Kajti surovo je, kako se deželnozborska večina obnaša proti manjšini... Način, kako se vede naša narodno-liberalna večina, je vse druga, samo pošten ni. V nobeni zbornici celega sveta se ne ravna tako z manjšino, kakor v štajarskem deželnem zboru, kjer vlada nekoliko kričačev, a drugi, ki bi lahko trezno uplivali na kričače, hodijo zvesto za njimi... Tagesposta in Tagblatt pobijata oklic slovenskih poslancev. Naše mnenje je, da bi si liberalci in nacionalci že smeli tudi vest izpraševati. Naši (nemški) liberalci in nacionalci, ki za ljudstvo storijo tako smešno malo, bi radi bili sami med seboj; najljubše bi jim bilo, da bi tudi nemški konservativci zapustili dež. zbornico, kajti potem bi ne bilo nikogar, ki bi jim gledal na prste. Toda mi ostanemo, — sedaj še vsaj — na svojem mestu, a svarimo večino, naj se ne igra z ognjem. Za nami stoji ljudstvo, za večino stoji 170 velepesestnikov, par veleobrtnikov in nekaj tisoč meščanov ter uradnikov. In ti ljudje nam komandirajo.« Tako piše nemški list! Hude, ostre, a popolnoma pravične besede!

Te izjave kažejo, da so naši poslanci pogodili pravo, ker so izstopili iz deželne zbornice. Dolžnost volilcev je sedaj, da se ne umaknejo od svojih poslancev, dokler se nam naše pravične zahteve ne izpolnijo. Nemški poslanci že naznanjajo, da bodo prirejali v bodoče shode po Spod. Štajarju. Toda mi smo prepričani, da je naše ljudstvo dovolj zavedno, da bo njihove shode onemogočilo ali pa preziralo.

Listek.

Oče in sin.

Spisal Jože Selski.

(Konec.)

IV.

Delo jima je slo urno od rok. Posebno Šimonu se je orodje v rokah tako hitro sukalo, da se je Matija, to opazivši, čudil in šel pogledat, kako je vse izdelano, ker ni verjel, da bi se v tej naglici moglo vse vestno in snažno izdelovati. A ker se je prepričal o nasprotnem, je dejal Šimonu:

»Vidim, da Ti vse dobro stori, karkoli primeš v roke, vendar si mi malo prenel; jaz Te ne morem dohajati. Le bolj počasi! Saj se ne menim jutri s tem mleti. Če pa dobim od cesarja podporo, potem Ti tako lahko plačam čas in delo.»

»Kako pa hočete to storiti?»

»Sam bi se peljal na Dunaj k cesarju in mu potožil svoje težave. Morebiti bi se mu smilil, in stisnil bi mi mogoče toliko v pest, da bi si napravil pet takih strojev. Mlel bi tedaj po letu in po zim, da bi se vse kadilo, in služil bi denar, s katerim bi se polagoma otrešel vseh sitnih terjatev in bridkih očitanih.

Najboljšo moko bi delal, črnega kruha bi ne jedel več, same štruklje, pogače, mlince in take stvari bi morala moja žena peči. To bi bilo življenje!»

Matija se je držal resno-veselo, pozabil je v tem trenutku vse svoje težave in se čutil najsrečnejšega na svetu.

»Kaj je z Vašim Jurijem?» vpraša Šimon.

»Ko je šel k vojakom, sem delal v sosedni fari in ga nisem videl.»

»Če se ne veš, kaj se mu je pripetilo, Ti bodem povedal.»

Šimonu je bilo sicer vse znano, a hlinil se je, kakor bi ne vedel ničesar o tem.

»Tisti dan, ko je moral oditi k vojakom, nisem imel časa, da bi ga spremljal. Šel je sam. Poklican je bil h konjikom. Prišedši v vojašnico zagleda tolpo vojakov pri hlevu, stopi k njim in jim naznani, da je prišel k vojakom ter pokaže pozivni list. Poredneži so pa dejali: »Pojdi domov! že mi nimamo kaj jesti, kaj hočeš še potem Ti tukaj?«

Seveda je bil to najhujši udarec zanj. Obrnil se je in šel zopet domov. Kljub vsemu prigovarjanju ga nisem mogel pripraviti, da naj gre nazaj. Čez osem dnij potrka orožnik na moja vrata. Vstopivši vpraša po Juriju. Poklical sem ga; bil je v skednju.»

»Roke križem sem!» veli orožnik. »To je tisti ptič, zaradi kterega sem moral v tem

grdem vremenu blato mesiti. Čakaj, Tvoje muhe Ti bodo že odpravili!« »Veriga je zarozljala. Oba sva jokala; nič ni pomagalo. Vse prošnje, naj ga izpusti, ker bo neuklenjen tudi šel z njim, so bile bob v steno. Odgnal ga je in dosihdob še ga nisem videl.»

»Dober dan! dobro srečo!»

»Bog daj, Bog!» odgovorita Matija in Šimon.

Kako je pogrelo Matijo, ko je zagledal došlega moža. Bil je — eksekutor. Ti možje so pri davkoplačevalcih na slabem glasu. Tudi Čudak ga ni preprijazno sprejel, čeravno sta se že dolgo poznala.

»Kaj je zopet novega?»

»Če do jutre ne plačate najnujnejšega davka, dvajset goldinarjev, Vas pridejo čez dva dni rubit.»

Čudak je bil sicer vaje takih poročil, a zdaj pred Šimonom mu je le postalo malo tesno pri srcu.

»Danes nimam časa,« nadaljuje eksekutor, »da bi se malo pomenkovali, ker še imam dolg pot pred seboj. Na svidenje!» ter odide.

»Hvala Bogu, da je zunaj!» meni mlinar. »Kaj mi je zdaj storiti? Morebiti bi bil Ti Šimon tako prijazen in mi posodil deset gld. Deset še jih imam sam, ktere sem namenil poslati Juriju. Kako smolo imam povsod!»

Politični ogled.

V deželnem zboru štajarskem so nemški liberalci in nacionalci jako poparjeni, ker so slovenski poslanci deželni zbornici obrnili hrbet. Vest jim pravi, da so res mnogo zakrivili. Posebno debelo gledali pa so, ko so prečitali oklic naših poslancev do svojih volilcev. Tega niso mislili, da jih tudi slovenski poslanci tako dobro poznajo. Sedaj so razkrinkani pred celim svetom. Nemški konservativci, zastopniki nemških kmetov, še so ostali v zbornici, vendar se nič kaj lepo ne gledajo z liberalci in nacionalci. Ker nacionalci posl. Vale ni hotel pri otvornosti seji zaklicati cesarju živio, stavi so namerali konservativci interpelacijo zaradi tega. Deželnemu glavarju se je komaj posrečilo jih odvrniti od tega koraka. Vendar je vsa reč prišla na svetlo in sedaj je nemška večina s svojim Valcem osramočena, nemški konservativci pa v deželnem zboru večini jako neljubi tovariši. Da, v naših deželnih razmerah je mnogokaj gnjilega.

Volilna preosnova. V štajarskem deželnem zboru so nemški konservativci predložili načrt za spremembo dežel. volilnega reda. Predlog se glasi: ustanovitev pete kurije, v kateri volijo delavci in oni, ki ne plačujejo na leto 6 kron davka in nimajo volilne pravice v drugih kurijah, vpeljava tajne in naravnostne volitve, znižanje cenzusa od 10 na 6 kron, izločitev industrijskih krajev iz skupine kmetijskih volilnih okrajev, pomnožitev mandatov za kmetijske okraje in utesnitev vsega veleposestva v prvo kurijo.

Goriški deželni poslanci so letos zopet vstopili v deželni zbor. Vlada sicer ni nič storila, da bi jim pozlatila pot, a v njihovih lastnih vrstah je nastal razkol, in stranka je imela pred stranko strah, da vstopi v deželni zbor ter stori kaj za volilce. Zato sta obe stranki poslali svoje poslance v deželni zbor.

Rusija se giblje in Turčija se tresse. Govori se, da so nastale med Rusijo in Turčijo napete razmere. Rusi so mobilizovali velik del svoje vojske in mornarice. 250.000 ruskih vojakov je neki pripravljenih in v Črnem morju čaka povelja mnogoštevilna mornarica.

Med Srbijo in Črnogoro so pretrgane diplomatske zveze. Tega razrušenja je baje deloma kriv tudi avstrijski minister. Sploh je na Balkanu tako nemirno ozračje, da je že celo Avstrija ukrenila v Bosni in Hercegovini nekatere varnostne priprave. V Nišu se je Milan nedavno izjavil pred zbranimi

oficirji: «Vedite, da če bi bil prisiljen zapustiti to zemljo, če bi ruske spletke (?) se pokazale močnejše kakor moje pravo, podpalim pred svojim odhodom ves Balkan ter pripravim tako zmešnjavo, ki bo težko kdaj odstranjena.»

General Joubert, vrhovni poveljnik Burov je 27. t. m. v Pretoriji umrl. Ves Transvaal žaluje radi smrti svojega odličnega rodoljuba in nadarjenega vojskovodje. Rojen je bil l. 1831 v Kaplandiji. Spočetka je bil trgovec. Njegova smrt je za Bure velika izguba. Vendar pa ne bodo vsled tega vdarca ponehali, ampak nadaljevali boj do popolne zmage ali popolnega poraza. Na Joubertovo mesto je popolnil general Louis Botha.

Vojska v Južni Afriki. Pri Brandfortu, kakih 40 angleških milj severno od Bloemfonteina, ob železnici, ki vodi v Kroonstadt, se je bila minuli četrtek bitka, ki je trajala tri ure, po drugih virih celo celi popoldan, in v kateri so izgubili Angleži blizo 200 mož. Koliko mož je padlo na burski strani, poročila ne povedo, le Roberts ve poročati, da so bile izgube na obeh straneh izredno velike. Vendar pa ni verjeti njegovemu poročilu, da so se Buri umaknili iz Brandforta, ker se na drugi strani trdi, da je Burom došla iz Kroonstadta nova pomoč z naročilom, naj vztrajajo na mestu.

Dopisi.

Maribor. (Gledališka predstava.) Dne 1. aprila se je vendar le predstavljal Cvrček. To Vam je bil večer, kakoršnega še nismo doživeli v Narodnem domu! Sijajen uspeh na vsej črti! Strogi presojevalci so pazili na vsako besedo, na vsako kretnjo, da bi jo črno zaznamovali, a zaman bili so prevarjeni, morali so oditi s papirjem brez črnih črt. Igra sama na sebi dobre vsebine, igralci popolnoma uglobljeni v svoje uloge, uprizoritev gladka, brez vsake zavire, uspeh torej ni mogel izostati! Največjo zaslugo na dobro uspelem večeru ima brezdvomno požrtovalni gospod režiser. Njemu torej prvi poklon, največjo zahvalo! In sedaj k igralcem! Cvrčka, glavno ulogo, je igrala Stana. V nespretnih, neokretnih rokah bi postala uloga skrajno smešna, a Stana jo je dovela s svojim spretnim igranjem do umetniške popolnosti. Kako je ugajala, kazalo je burno ploskanje po vsakem nastopu. Bila je mlado dekle, ljubezniv nagajivček, otrok prirode, nepokvarjen v svojih nazorih in svojem življenju. Težavna uloga starke Srdane je

bila istotako v najspretnějšíh rokah. Pretresljiv je bil posebno njen zadnji nastop, kjer neusmiljeno izprašuje vest ošabnemu Bujanu. Z eleganco, v nastopu in toaletah, se je igrala uloga Milunke. Ustvarila nam je z nedosegljivo dovršenostjo ošabno, visokoleteče kmečko dekle. Blaga, dobrosrčna, ljubezniva je bila mati Bujanka. Uloga očeta Bujana je bila v dobrih rokah, zato pa je bil tudi oče Bujan naraven, istinit. Sobin se je pokazal dovršenega, mislečega igralca. Želeli bi ga videti večkrat na odru v primernih ulogah. Borko je igral naravno in prikupljivo ljubeznivega, naivnega Sobinovega brata. Oče Nadej je splošno ugajal. Tudi manjše uloge so se igrale spretno. Sploh je bilo opaziti, da so vsi igralci z veseljem podajali svoje uloge. Občinstvo jim je izkazovalo hvaležnost z navdušenim ploskanjem. Kakor slišimo, se bo igra po Veliki noči ponovila. To je srečna misel! Mi bi dodali samo željo, naj pridejo takrat gostje iz vsakega kotička slovenskega Štajarja, da občudujejo spretnost naših diletantov in se divijo veliki nadarjenosti našega slovenskega naroda.

Iz Celja. (Kako agitujejo katoliški Nemci.) Linški Bismarkovci so tudi hoteli imeti Bismarkovo ulico. Ko se je izvedel ta sklep občinskega zastopa mesta Linc, se je takoj sestavila prošnja na deželni odbor, naj razveljavi ta sklep. To prošnjo je podpisalo čez 900 linških meščanov, med njimi čez 400 volilcev. Z dežele pa je v nekaj dnevih došlo od občin 200 protestov zoper Bismarkovo ulico. Posledica je bila, da je deželni odbor zgornjeavstrijski, ki ima le enega liberalnega člana, razveljavil ta mestni sklep. Ni čuda, da so katoliški Nemci zgornjeavstrijski tako delavni, tako navdušeni za katoliško vero in avstrijsko domovino, saj njihovo politično društvo «Katholischer Volksverein» šteje 38.000 udov. Če se gre za kako versko ali domoljubno zadevo, se vzdigne za pravično, sveto stvar kar cela dežela in nasprotnik je takoj premagan.

Kako malenkostna, slabotna je v primeri z zgornjeavstrijsko naša južnoštajarska slovenska politična organizacija! Zato so tudi vsi naši uspehi taki! «Katholischer Volksverein-a» mesto pri nas zavzema «Slovensko društvo v Mariboru». Ali to društvo sploh kaj dela? Poprejšnje vodstvo se je grajalo od mnogih strani. Kaj pa sedanje, novo?! Zastonj zasledujemo sledove kakega oživilnega delovanja! Ali mislite rodoljubi, ki sedite v vodstvu tega društva, da ob požaru zadošča, če pridejo gasilci na kraj nesreče, kadar je že vse pogorelo?! Resnici na ljubo bodi po-

«Nimam jih pri sebi,» pravi Šimon, «pa pojdem lahko po nje.»

«Stori mi to uslugo! Zdaj je ura deset, in lahko še pridem o pravem času v trg, da plačam dolg.»

Čez četrte ure jo je že mahal Čudak po cesti s pipo v ustih in z zavihanimi hlačami, da mu je držalo hlačnico notranje čevljevo ušesce zgoraj, vnani del mu je pa visel posevno po škornji. Okoli rame je imel veliko torbo, v kateri je nosil ribe, navadno ščuke v mesto, ki jih je bil na trnek vlovil.

V.

Bližale so se binkošti. Oče in sin sta se jih veselila. Juri pa še vedno ni dobil zvezdic, da bi se z njimi doma ponašal in posebno razveselil svojega očeta. Lagal bi tudi ne bil rad. Domislil si je po dolgem duševnem naporu rešitev iz zadrege. Pojdem v prodajalnico, kjer bom videl izložene «sterne». Med potom moram skozi dolg gozd; tam se skrijem v grmovju in si priskrijem zvezdici na ovrtnik. Vračajoč se, jih zopet porežem, predno dospem v vojašnico.

Na binkoštni ponedeljek so vedeli že vsi farani, da je Čudakov sin Juri poddesetnik. Vse se je čudilo, kako je to mogoče. Umevno je toraj, da so ga izpraševali, kako

je dosegel to zanj tako visoko vojaško dostojanstvo. Na vsa takšna vprašanja si je bil Juri že prej skoval odgovore, predno se je napotil domu. Pritožil se je tudi temu in onemu, koliko je pretrpel začetkoma, ko se je učil jezdit: češ, noge so mu pod konjevimi trebuhom z jermenom zvezali in podili žival v dir. Vsa čreva so se mu obračala in mešala po trebuhu. To je trajalo okoli četrte ure, in po kratkem odmoru se je začela ista reč z nova. Popolnoma utrujen je prijezdil vsakikrat domu v vojašnico. Najrajši bi bil legel k počitku, a tedaj je moral snažiti konja in sebe. Uboga žival mu je bila tako hvaležna, da ga je tu in tam s podkvo tresčila v bedro ali celo v trebuh, da mu je sapa zaprlo.

Dobro se je Juriju godilo doma na dopustu. Vsega je imel dovolj, kar mu je poželelo telo; rujnega vinca se je na dan svojega odhoda tako nasrkal, da se je sicer mogel stopati, a pozabil je samega veselja na svoje «sterne». Da ni bil ravno zelo «mirkiš» glave, smo že videli zgoraj, ko smo poročali o njegovih šolskih uspehih. Korajžen je stopil v kasarno, ko ga sreča njegov stotnik. Juri ga je sicer pozdravil, a stotnik je imel ostre oči.

«Hej, Čudak, kje si pa dobil zvezdice? Kdaj smo Te pa imenovali za poddesetnika?»

Juri je naenkrat obledel. Mahoma mu je izginila vsa dobra volja.

Stotnik je zapovedal straži, naj ga takoj odvede v temnico. Če ga do sedaj niso izpustili, še piha kašo v ječi.

Pripomnim še naj, da se je Matiji stroj ponesrečil. Napravil je le veliko kolo, ki pa se ni hotelo samo sukati. S cesarjevo podporo tudi ni bilo nič.

Smešničar.

Zanesljivo znamenje. Boštjan: «Kako te vzprejme žena, kadar prideš pozno v noč iz krčme domov?»

Luka: «To spoznam že v kuhinji, skozi katero hodim v sobo!»

Boštjan: «Po čem?»

Luka: «Po metli! Če je v kuhinji, tedaj je dobro!»

Boštjan: «In če je ni?»

Luka: «No, če je ni, tedaj jo ima žena pri sebi, in potem — —!»

* * *

Pijače sit. Mož pride pijan domov. Žena se huduje in reče: «Nikoli nisi sit pijače!» — «Večkrat nego ti!» odgovori ji pijanec.